

Advies nr. 173 van 13 juni 2025

VAN HET BUREAU VAN DE RAAD VOOR GELIJKE KANSSEN TUSSEN MANNEN EN VROUWEN,
OVER DE GENDERDIMENSIE IN HET REGEERAKKOORD (31 januari 2025) EN DE
BELEIDSVERKLARINGEN VAN DE FEDERALE MINISTERS.

1. Inleiding

De rol van de Raad voor Gelijke Kansen tussen Mannen en Vrouwen (hierna "de Raad" genoemd) bestaat uit het uitbrengen van adviezen over alle kwesties die een mogelijke impact hebben op de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Dankzij zijn brede representatieve samenstelling evenals de ruime ervaring die in de afgelopen 32 jaar is opgebouwd, beschikt deze over de legitimiteit en expertise die noodzakelijk zijn om op constructieve wijze bij te dragen aan de werkzaamheden van de overheidsinstanties en van zijn leden.

De Raad heeft de hoofdstukken van het Arizona-akkoord en de beleidsverklaringen (hierna Beleidsverklaring genoemd) van de meeste ministers bestudeerd om na te gaan of de aangekondigde maatregelen effect hebben op gendergelijkheid en vrouwenrechten in het algemeen. De Raad richtte zich op maatregelen die, door de verslechtering van, werknemers in het algemeen of vrouwen waarschijnlijk nog meer zullen treffen. In dit advies, dat voorafgaat aan latere analyses van de ontwerp-uitvoeringsbesluiten en in het licht van de genderspecifieke gegevens die later beschikbaar zullen zijn, beperkt de Raad zich tot opmerkingen over die materies die volgens hem een potentieel negatieve of positieve impact hebben op vrouwenrechten en de gelijkheid van mannen en vrouwen.

2. Principesverklaring

In het regeerakkoord wordt gelijkheid, met name tussen mannen en vrouwen, meermaals genoemd als leidend principe van het beleid. De hoofdstukken over Gelijke Kansen en Gelijkheid en Neutraliteit verzekeren in het bijzonder dat "er geen onderscheid wordt gemaakt op basis van geslacht, seksuele oriëntatie, geloofsovertuiging, afkomst, leeftijd, handicap of andere wettelijk beschermde criteria van discriminatie en waar het gedeeld burgerschap essentieel deel van uitmaakt. We waarborgen de gelijkheid van rechten voor iedereen, zonder discriminatie." (Arizona, p.84).

"In overleg met het middenveld en de bevoegde gelijkheidsorganen ontwikkelen we een ambitieus interfederaal actieplan tegen racisme, discriminatie, xenofobie, antisemitisme, islamofobie en onverdraagzaamheid."

In dit verband herinnert de Raad eraan dat artikel 29 van de Europese Richtlijn 2006/54 (herschikking) van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep bepaalt dat: "de lidstaten houden daadwerkelijk rekening met de doelstelling van gelijkheid van mannen en vrouwen bij de opstelling en uitvoering van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen *en beleidsmaatregelen en activiteiten* op de gebieden die onder deze richtlijn vallen". De regelgevingsimpactanalyse inclusief de gendertoets, is het geschikte instrument om te voldoen aan deze Europese verplichting.

De Raad heeft echter enkele bedenkingen bij de toepassing van het beginsel van gelijkheid tussen mannen en vrouwen in verschillende federale beleidsdomeinen. Helaas geven de beleidsnota's ons nog geen duidelijk beeld van hoe dit in de praktijk zal worden nageleefd binnen alle beleidsdomeinen, waaronder werkgelegenheid, sociale bescherming, armoedebestrijding, volksgezondheid, ambtenarenzaken, justitie, fiscaliteit en migratie.

3. Het kader

De minister voor Gelijke Kansen is van plan om "het gelijkekansenlandschap te vereenvoudigen en ook stappen te nemen om de financiering van organisaties zoals Unia te herzien, zodat de middelen gericht worden ingezet op het bevorderen van inclusie en gelijke behandeling." (Beleidsverklaring Gelijke Kansen, p. 4).

De Raad is een instelling die werd opgericht bij Koninklijk Besluit van 15 februari 1993. Deze is onafhankelijk van federale overheidsorganen en heeft, net als de Nationale Arbeidsraad, een adviserende rol. De Raad beschikt over uiterst beperkte, sinds 2010 verlaagde en niet-geïndexeerde middelen en is voornamelijk afhankelijk van de expertise en het werk van een paar vrijwilligers ([download](#)). Volgens het oprichtingsbesluit moet de Raad worden bijgestaan door een door het IGVM gedetacheerd secretariaat dat adviezen kan opstellen, onderzoek kan doen, brieven kan opstellen, enz. Onder deze voorwaarden kan de Raad blijven bijdragen aan alle verzoeken van ministers, het Parlement en andere adviesraden, met als doel de effectiviteit van gelijke kansen voor mannen en vrouwen te verbeteren.

4. Gendermainstreaming

De Minister van Gelijke Kansen verbindt zich ertoe een Federaal Plan Gender Mainstreaming uit te werken, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld en tot het opstellen van de rapportages zoals wettelijk voorzien door de Wet op de Gendermainstreaming van 12 januari 2007. Net als in het verleden zal de Raad helpen bij het opstellen van plannen en rapporten.

Naast het in het Arizona-akkoord aangekondigde interfederale plan wil de minister de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie ter evaluatie van de 3 antidiscriminatiewetten (rapport van 2022) afronden en een nieuwe evaluatie lanceren waaraan de Raad kan bijdragen.

5. Vereenvoudiging en preventie van ongelijkheden en discriminatie

In de meeste hoofdstukken van het Arizona-akkoord wordt beklemtoond dat administratieve formaliteiten moeten worden vereenvoudigd, maar vooral dat de verplichtingen voor bedrijven en werkgevers, onder andere op het vlak van arbeidsrecht, moeten worden verminderd. De Raad merkt op dat dit dereguleringsoperaties zijn, meer bepaald in het geval van "administratieve verplichtingen voor deeltijdwerk" (Beleidsverklaring Werk, p.16), daar waar werknemers juist beter beschermd en geïnformeerd zouden moeten worden. Om welke verplichtingen gaat het? En hoe maakt men onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige deeltijdwerkers (Beleidsverklaring Werk, p. 18)?

Evenzo zal het verminderen van de verplichtingen inzake rapportering die door Europese richtlijnen worden opgelegd, ertoe leiden dat er minder gegevens beschikbaar zijn die bijvoorbeeld nodig zijn om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te beoordelen, zoals vereist door Richtlijn 2023/970 van 10 mei 2023 die gericht is op de versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning voor mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van loontransparantie en handhavingsmechanismen (Zie RGK Advies 172 [download](#)). De deadline voor het omzetten van deze richtlijn is 7 juni 2026.

De Raad heeft herhaaldelijk gewezen op het belang van het uitvoeren van regelgeving **impactanalyses (RIA's)** die de wet van 13 december 2013 verplicht stelt voor alle wetsontwerpen en koninklijke besluiten die aan de Ministerraad worden voorgelegd, en vooral om ervoor te zorgen dat de kwaliteit ervan beantwoordt aan de oorspronkelijke doelstelling: neveneffecten vermijden die schadelijk zijn voor duurzame ontwikkeling, administratieve vereenvoudiging, KMO's, ontwikkelingssamenwerking en gelijke kansen voor mannen en vrouwen. De kwaliteit van de analyses moet, zoals bij wet bepaald, gecontroleerd worden door een onafhankelijke instantie. De vorige regering wilde het systeem versterken door de analyse vroeger in het proces beschikbaar te stellen, zodat de Raad de geconsulteerde organen kan aansporen er tijdig kennis van te nemen en het Parlement er de nodige informatie uit kan halen voor zijn besluitvorming en kan aandringen op volledigheid. De Raad merkte echter op dat de RIA's niet voorkomen in de documenten van verschillende wetsvoorstellen die tijdens deze zittingsperiode in het Parlement zijn ingediend (waaronder de programmawet).

6. Sociaal overleg

Op een aantal gebieden hebben de regering en de ministers zich ertoe verbonden de sociale partners te raadplegen over de belangrijkste maatregelen met betrekking tot de rechten van werknemers, de hervorming van de arbeidsmarkt (Beleidsverklaring Werk, p.4), volksgezondheid en economie. Ze hebben echter niet overwogen om onze Raad formeel te raadplegen, zelfs niet over kwesties die aanleiding kunnen geven tot discriminatie tussen vrouwen en mannen (pensioenen, werkloosheid, loonkloof, arbeidsvormen, arbeidsvoorwaarden, huwelijksquotiënt, DAVO, vermindering van de fiscale aftrekbaarheid van onderhoudsbijdragen, ...), noch over kwesties die een duidelijke impact hebben op de rechten van de vrouw (geweld tegen vrouwen, seksuele uitbuiting, draagmoederschap, discrete bevalling, abortus, enz.) De Raad vraagt om te worden opgenomen in het officiële raadplegingsproces.

7. Analyse per domein

Werkgelegenheid en arbeid

- Net als de vorige regering heeft Arizona de ambitie om de actieve bevolking tegen 2029 op 80% te brengen en de kloof met het Europese gemiddelde van 75,4% te dichten (het Belgische gemiddelde voor de leeftijdsgroep 20-64 jaar is 72,3%) om te voldoen aan de Europese verordeningen, maar ook omdat het de "basis van onze sociale cohesie" is. Alle groepen (studenten, werklozen, uitzendkrachten, deeltijdwerkers, langdurig zieken, enz.) zullen worden opgeroepen om te werken, om meer te werken, om te werken tot aan de pensioengerechtigde leeftijd en na de pensioengerechtigde leeftijd te werken met een bonus (Beleidsverklaring Werk, p.6). De Raad merkt allereerst op dat deze gemiddelden uiteraard geen rekening houden met de arbeidsduur: **deeltijdwerk(st)ers** tellen wel mee voor de werkgelegenheidsgraad, maar wanneer de regering hun situatie ter sprake brengt, is dat om de minimale wekelijkse arbeidsduur van een derde te schrappen en de verplichting af te schaffen om alle uurroosters van een onderneming in het arbeidsreglement op te nemen (Beleidsverklaring Werk, p 15-16). In zijn advies 164 van 11 maart 2022 antwoordde de Raad aan de Kamer (over het voorstel van wet tot intrekking van een aantal wettelijke bepalingen inzake minimumarbeidstijden, Van Peel, doc. 55 0318/001) dat deze maatregel deeltijdwerkers (42% van de vrouwen werkt deeltijds) nog kwetsbaarder zou maken. Zij zouden dan moeten instemmen met contracten van minder dan 3 uur en minder dan een derde van een werkweek zonder de procedure te volgen voor het aanvragen van een afwijking via een paritair comité bij collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) of bij Koninklijk Besluit. De Raad wijst er ook op dat in de Europese Richtlijn 2003/88/EG betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd staat dat het doel is de arbeidstijd te verlengen, niet te verkorten. Een voltijds werk is immers een betere, veiligere en meer voorspelbare vorm van werk ~~is~~ dan deeltijdwerk, en volgens het *standstill-beginsel* mag een Belgische bepaling het beschermingsniveau van deeltijdwerkers niet verlagen. Het algemeen belang inroepen volstaat niet om een vermindering van de bescherming te rechtvaardigen. In tegenstelling hiermee wordt in de memorie van toelichting bij de programmawet gesteld dat de regering niet gebonden is aan dit principe, omdat de bezuinigingen die zij doorvoert gerechtvaardigd worden door het algemeen belang, d.w.z. de begroting.
- De Raad veroordeelt krachtig de arbitraire en onbillijke beslissing om de inkomensgarantie-uitkering (IGU) in te trekken van de 2.846 mannelijke en 5.572 vrouwelijke werknemers die minder dan halftijds werken en daarom deze uitkering ontvangen. IGU's werden in de jaren tachtig ingevoerd om vrouwen aan te moedigen deeltijds te werken en zo aan de werkloosheid te ontsnappen. De uitkering is in de loop der jaren minder aantrekkelijk geworden, maar wordt nog steeds toegekend aan werknemers die verklaren dat ze voltijds willen werken. De contracten die werkgevers in bepaalde sectoren aanbieden, zijn uitsluitend deeltijds (RGK [onderzoek](#) et [download](#)), zonder de mogelijkheid om te onderhandelen over het aantal uren of de flexibiliteit ervan. Dat de regering "werknemers en werkgevers wil stimuleren om door te gaan met het sluiten van deeltijdovereenkomsten met een voldoende aantal arbeidsuren om de

afschaffing van de verplichting van een minimale wekelijkse arbeidsduur te compenseren" (ontwerp programmawet [56K0909001.pdf](#), art.92 of in de programmawet van 24 juni 2025, [56K0909026](#)) geeft blijk van een gebrek aan inzicht in de wervingspraktijken in sectoren met veel deeltijdwerk.

De Raad vraagt zich bovendien af wat bedoeld wordt met de volgende paragraaf (Beleidsverklaring Sociale Zaken, p.4): "In deze context zal de activering van mensen die in staat zijn om te werken worden aangemoedigd. We willen er dus voor zorgen dat deeltijds werk ook beloond wordt voor diegenen die niet de kans krijgen om voltijds de arbeidsmarkt te betreden."?

- Wat betreft **werklozen aan het werk zetten**, bevestigde de minister van Werk dat er 176.564 banen vacant zijn verklaard voor 330.000 werkzoekenden zonder baan, namelijk voor degenen die langer dan twee jaar werkloos zijn. De minister van Economie merkt ook op dat "in deze gespannen economische context [...] worden er minder jobs gecreëerd." (Beleidsverklaring, Economie, p.3). Slechts een derde van de werklozen die hun uitkeringsrechten verliezen, zou zelfs in knelpuntberoepen geen werk vinden (zie het debat rond het Arizona-akkoord). De regering erkent hiermee dat zij geen oplossing heeft om haar "iedereen aan de slag" doel te halen.
- Van alle afschaffingen en beperkingen van rechten treft de geplande **beperking van de werkloosheidsuitkeringen tot maximaal twee jaar**, die tussen januari 2026 en juli 2027 worden ingevoerd, meer mannen (54,18%) dan vrouwen. Toch zullen de gevolgen bijzonder zwaar zijn voor gezinnen waarin beide partners een beroeps- of werkloosheidsinkomen hebben. De voorwaarden voor de toekenning van werkloosheidsuitkeringen op basis van de gezinssituatie verschillen van de voorwaarden voor de toekenning van een leefloon. De Raad vreest met name dat de uitsluiting van één van de gezinsleden uit de werkloosheid zal leiden tot een bijkomend verlies aan leefloon, afhankelijk van het feit of de begunstigde samenwonend of gezinshoofd is. Samenwonenden zullen de grote verliezers zijn en sommigen zullen misschien geen recht meer hebben op een leefloon. Zij verdwijnen hierdoor uit het zicht van de begeleidende instanties, de tewerkstellingsdiensten en de opleidingsprogramma's. Bovendien zijn de weinige uitzonderingen die zijn voorzien afhankelijk van lange loopbanen (30 jaar voor 55-plussers) en opleidingen die leiden tot knelpuntberoepen (waaronder verpleegkundigen en zorgassistenten).
- De principiële eis tot individualisering van de rechten in de sociale zekerheid blijft actueel, omdat het afstemmen van de sociale zekerheid op de gezinssituatie leidt tot perverse effecten van sociale onrechtvaardigheid, juridische onzekerheid en ongelijkheden. Een eerste stap die onder de vorige wetgeving is gezet, maar onvoldoende is, is het gelijktrekken van de uitkeringen van samenwonenden met die van alleenstaanden (Zie o.a. het voorstel van resolutie over het gelijktrekken van de werkloosheidsuitkering van samenwonenden met die van alleenstaanden, [Voorstel](#)).

De hervorming van de werkloosheid beperkt zich dus tot een begrotingsmaatregel waarvan de **besparingen verwaarloosbaar zijn** (het aandeel van de werkloosheid in de uitgaven voor sociale uitkeringen bedroeg in 2023 is 3,2%, ([cijfers](#)) onder het mom van **verplichte activering, zonder garantie op werk**. De regering doet bovendien geen enkele

oproep aan werkgevers om langdurig werklozen aan te werven. (Zie echter het wetsvoorstel over maatregelen om volledige werkgelegenheid te bereiken, [Voorstel](#)).

Zoals de vorige regering al ambieerde, is het de bedoeling **de thematische verlopen** te herzien, te harmoniseren en te vereenvoudigen. Het voorstel voor familiekrediet, de "rugzak" die aan het kind vastzit, ongeacht de sociale status van de ouders, zou volgens de ministers van Werk en Sociale Zaken, "beter rekening houden met de behoeften van gezinnen, op een flexibele manier." De Raad wil ook geraadpleegd worden over deze nieuwe aanpak in samenhang met de analyse van de gevolgen voor de verschillende takken van sociale zekerheid (Beleidsverklaring Sociale Zaken, blz. 10).

Pensioen

Enkele vaststellingen: (bronnen: [PensionStat.be infographic sigedis_NL081024R](#))

In 2023 zal de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen 21% bedragen, 28% voor werknemers en 52% voor zelfstandigen. In bruto maandbedrag betekent dit €1.806 voor vrouwen en €2.203 voor mannen. Het gezinstarief speelt deels een rol in dit verschil: aangezien 16% van de mannen en slechts 1% van de vrouwen hiervan genieten.

Het alleenstaandenstatuut geldt voor 84% van de mannen (1.792 euro/maand) tegenover 99% van de vrouwen (1.417 euro/maand).

Er moet ook worden opgemerkt dat 39% van de vrouwen en 16% van de mannen een pensioen ontvangt van minder dan € 1.500 per maand.

Tot slot heeft 28% van de mannen en 13% van de vrouwen een loopbaan tussen 35 en 39 jaar.

De hervorming van de regering heeft in de eerste plaats betrekking op vervroegde uittreding, door de invoering van een malus en een nieuwe bonus, en vermindering van gelijkstellingen voor de berekening van pensioenen.

- Net als de vorige regering streeft men ernaar om meer (arbeidsparticipatie) en langer te werken: de doelstelling van toegang tot het pensioen op 67-jarige leeftijd in 2030 wordt uiteraard gehandhaafd zonder dat er in het Arizona-akkoord enige rekening wordt gehouden met **de zwaarte van bepaalde taken en/of beroepen** in de private en publieke sector. De Raad had een advies aan dit onderwerp gewijd om de gendereffecten volgens de zwaartecriteria aan te tonen (advies 149 betreffende de genderdimensie en zware arbeid in het kader van de pensioenhervorming (puntensysteem) van 13 november 2015 [download](#)); dit werd nagekeken door de NAR nagekeken. De Raad hoopt dat de sociale partners het project nieuw leven zullen inblazen om zware arbeid te definiëren als een voorwaarde voor vervroegd pensioen.
- De voorwaarden voor toegang tot het vervroegd pensioen worden verstrengd: het blijft mogelijk om op 60 jaar met pensioen te gaan, met 42 jaar loopbaan, maar voortaan moeten er 156 gewerkte of gelijkgestelde dagen per jaar zijn om een jaar te laten meetellen voor het vervroegd pensioen. Deze voorwaarde zal vooral veel vrouwen treffen. De nieuwe toegangspoort op 60-jarige leeftijd, met 42 jaar "effectieve" loopbaanjaren, zal voor veel

vrouwen onbereikbaar zijn, omdat ze niet aan de voorwaarde van 234 gewerkte dagen per jaar zullen voldoen omwille van onzekere, kortlopende of deeltijdse contracten...

- **Gelijkgestelde perioden** zullen in het algemeen minder in aanmerking worden genomen en zullen bovendien worden afgetopt. Bij de berekening van de pensioenen van werknemers en zelfstandigen zal niet langer rekening worden gehouden met de gelijkgestelde perioden die meer dan 40% van de loopbaan bedragen. Dit plafond wordt elk jaar met 5% verlaagd tot het 20% bereikt in 2031. Periodes van ziekte- en zorgverlof zullen worden vrijgesteld: afgezien van het feit dat de lineaire beperking vooral vrouwelijke werknemers zal treffen, zou de Raad willen weten om welke zorg het gaat?
- Vanaf 2026 wordt een **malus** van 2% per jaar toegepast voor elk jaar vervroegd pensioen vóór de wettelijke leeftijd, tot 2030; dit percentage stijgt tot 4% per jaar tot 2040 en tot 5% per jaar na 2040. Enkel werknemers met een lange loopbaan zijn vrijgesteld van deze malus.
- Een nieuw systeem van **bonus** wordt ingevoerd van 2% tot 2030 en 4% tot 2040 en 5% na 2040, per jaar na de pensioenleeftijd, op voorwaarde dat men een loopbaan van 35 jaar kan aantonen met elk jaar minstens 156 effectieve gewerkte dagen. Maar weinig gepensioneerden zullen hiervan kunnen genieten, aangezien, zoals hierboven vermeld, slechts 13% van de vrouwen en 28% van de mannen een volledige loopbaan van 35 tot 39 jaar hebben.
- **Overlevingspensioen** voor jonge weduwen en weduwnaars wordt vervangen door de overbruggingsstoelage totdat de betrokkene de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Deze toelage is cumulatief met het beroepsinkomen en beperkt tot maximaal 2 jaar of 3 of 4 jaar als er jonge kinderen ten laste zijn.
- De Raad betreurt dat de erkenning van het sociaal verzekeringskarakter van de pensioenen (zoals van alle socialezekerheidsregelingen) nalaat om de afgeleide rechten te behandelen waar personen die niet of onvoldoende gewerkt hebben, toch van kunnen genieten – bijvoorbeeld tijdens het huwelijk via het gezinspensioen (kostwinnerstarief) of na het overlijden van de partner via het overlevingspensioen. De vorige regering had bovendien al de afschaffing van het gezinspensioen op de agenda geplaatst, wat vandaag in de praktijk leidt tot een geleidelijke uitdoving ervan. In verschillende van zijn adviezen heeft de Raad zich uitgesproken over deze kwestie van afgeleide rechten tegenover eigen rechten (Raadvandegelijkekansen.be). De Raad is bezorgd over het voornemen van de regering om perioden van zorg voor een ziek kind of gezinslid te erkennen als "perioden van werk binnen het gezin" bij de berekening van pensioenen. Dit voorstel is in strijd met de bedoeling om bij de berekening van de pensioenen alleen rekening te houden met de werkelijk gewerkte dagen.
- De minister van Pensioenen heeft het voornemen om in samenwerking met de ministers van Justitie en van Zelfstandigen **de pensioen splitting** in te voeren: "in het huwelijkscontract of wettelijk samenlevingscontract een clause op te nemen die voorziet in de verdeling van pensioenen in geval van een (echt)scheiding" (Beleidsverklaring Pensioenen, p.10 e.v.), die volgens de regering een betere bescherming

van de partners moet garanderen. De Raad is van mening dat splitsen inderdaad "een mogelijkheid is om een einde te maken aan de afgeleide rechten" en in ieder geval "om de gevolgen van scheiding, echtscheiding of overlijden te verzachten" (RGK-advies 170 van 07.07.2023). Deze verdeling van de rechten op alle wettelijke en aanvullende pensioenen zou het mogelijk maken om de solidariteit tussen de leden van een koppel uit te breiden tot na het beroepsactieve leven en zou bovendien een eerlijkere waardering zijn van de tijd die aan gezinstaken wordt besteed. De Raad merkt op dat het de partners zelf zijn die hiertoe het initiatief moeten nemen, waardoor de voorgestelde stimulerende formule dus slechts een zeer marginaal effect zal hebben. Tot op heden is hierover helaas nog geen uitgebreid onderzoek uitgevoerd of openbaar gemaakt. De Raad vraagt om te mogen deelnemen aan de besprekingen die door de regering worden opgestart en herhaalt zijn verzoek om de pensioen splitting in al zijn aspecten te bestuderen, meer bepaald in het licht van zijn eigen werkzaamheden (colloquium in november 2017 en advies 170), alsook op basis van de discussies van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040) en de wetsvoorstellen van verschillende partijen.

Armoedebestrijding

Enkele vaststellingen:

In 2024 liep 18,2% van de Belgische bevolking het risico op armoede of sociale uitsluiting, met grote verschillen: Wallonië: 24%; Vlaanderen: 12,3%; Brussel: 38%. Op 1 september 2024 ontvingen 165.553 mensen een leefloon, goed voor een totale waarde van 2 miljard euro.

De Minister van Armoedebestrijding zal een 5de federaal plan voor armoedebestrijding uitwerken en zal daarbij voortbouwen op eerder beleid dat erin geslaagd is de armoede in België terug te dringen (Beleidsverklaring, Sociale Zaken, p. 4), waaronder:

- Administratieve programma's zoals de automatisering van rechten om niet-gebruik van rechten te voorkomen
- Impactanalyses uitvoeren (empirisch onderbouwd beleid)
- Volksgezondheidsbeleid richten op de meest achtergestelde groepen
- Bestrijding van overmatige schuldenlast en de schuldindustrie.
- In dit verband verbindt de regering zich ertoe **de dienst voor alimentatievorderingen** te versterken door het voornemen om
 - o De verwijzingsprocedure te vereenvoudigen
 - o Automatische aftrek van kinderalimentatie van het inkomen van de betalende ouder en ruimere actiemogelijkheden
 - o Automatisch voorschotten toe te kennen
 - o Maximumbedragen aan te passen en de mogelijkheid te onderzoeken om plafonds af te schaffen
 - o Schulden te innen via belastingen

- OCMW's aan te moedigen om alimentatie te vragen aan de ex-partner van een OCMW-cliënt

De Raad merkt op dat verschillende ministers (Financiën, Justitie, Armoede, Maatschappelijke Integratie) betrokken zijn bij dit omvangrijke project, dat al jaren gesteund wordt door een platform van verenigingen die zich bekommeren om de situatie van **eenoudergezinnen** en dat mede door de Rekenkamer op voortreffelijke wijze onder de aandacht is gebracht.

De Raad zelf heeft in zijn memorandum van 2024 (zie boven) een hoofdstuk gewijd aan alleenstaand ouderschap, waarin deze aanbeveelt zich op een aantal bijkomende punten te laten inspireren door de conclusies van het platform, zoals de oprichting van een centraal register van gerechtelijke beslissingen dat toegankelijk is voor DAVO (Justitie), toegang tot informatie over kinderbijslag, enz. ([download](#)) De Raad vestigt ook de aandacht op het HIVA- en UA-onderzoek naar de haalbaarheid van een universeel en automatisch systeem op basis van analyses van de Franse en Quebecse modellen. Dit laatste zou gemakkelijker toepasbaar kunnen zijn in België gezien de integratie van DAVO binnen de FOD Financiën. (Zie: Haalbaarheidsstudie betreffende een universeel en automatisch alimentatiestelsel, Instituut Gelijkheid Vrouwen en Mannen, publicatie 2024)

De Raad roept de federale en regionale ministers ook op om samen te werken rond het "statuut" van eenoudergezinnen, dat in de verschillende politieke akkoorden telkens afzonderlijk wordt vermeld.

- Ondanks deze beloften maakt de Raad zich zorgen over de vele afschaffingen (van de welvaartsenveloppe, de vermindering van de belasting op werkloosheidsuitkeringen, de inkomensgarantie voor werknemers die minder dan halftijds werken, enz.) en de geplande beperkingen wat betreft de toegang tot werkloosheidsuitkeringen, ziekte-uitkeringen en de leeflonen en hulp van het OCMW. Zeker, deze uitkeringen moeten gaan naar degenen die ze het hardst nodig hebben, maar betekent dit dat er een plafond voor alle toelagen en uitkeringen moet worden ingevoerd, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van gezinnen? De activering van alle sociale uitkeringen via het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI) dat voor alle begunstigden geldt om werkloosheidsval te vermijden, is al tientallen jaren een terugkerend thema, maar daarvoor zouden er eerst voldoende goed betaalde en stabiele banen moeten zijn, zodat deze visie een echt positief effect kan hebben.

Het grootste probleem is **de verschuiving van een op bijdragen berustende sociale verzekering**, die een verlies aan beroepsinkomen compenseert, **naar bijstand**, die vertrekt vanuit een patrimoniale logica en de behoeften van het gezin.

Sociale zaken

De minister van Sociale Zaken onderschrijft de algemene visie dat werk het beste middel is om armoede te bestrijden en zal het beleid **om langdurig zieken weer aan het werk te krijgen** uitvoeren door de actoren te coördineren en te responsabiliseren: bedrijfsartsen, huisartsen en werkgevers, maar ook ziekenfondsen en regionale arbeidsbemiddelingsdiensten. Aangezien 6 op

de 10 langdurig zieken vrouwen zijn, zal de Raad blijven aandacht besteden aan de echte gender gerelateerde effecten van deze hervorming.

De ministers van Sociale Zaken en Werk zijn van plan om de werkgeversbijdragen te verlagen met een focus op de lage en middelhoge lonen "en tegelijkertijd de promotieval" voor de eerste vijf werknemers die een bedrijf aanwerft, te verminderen. De Raad wijst erop dat elke premieverlaging de inkomsten voor socialezekerheidsuitkeringen vermindert en dat het rendementseffect in termen van aanwerving uiteraard nooit zeker is (zie Beleidsverklaring. Eerste toezeggingen - Doelgroepvermindering voor...Rekenhof). De evaluatie van deze effecten is voor de Raad vooral interessant om het aantal vrouwen te kennen dat eventueel zal worden aangeworven in knelpuntberoepen, in de vrouwelijk gedomineerde sectoren waar lage en middelhoge lonen de norm zijn.

Beroepsrisico's: de Raad kijkt met belangstelling uit naar de evaluatie van het programma ter preventie van lage-rugpijn.

Eveneens zal de zwaarte van het beroep van huishulp en dienstenchequewerknemers worden onderzocht door FEDRIS (Federaal Agentschap voor beroepsrisico's - Beleidsverklaring Sociale Zaken, p.16). De Raad zal nauwlettend toezien op de praktische uitvoering van deze verbintenis en blijft erop aandringen dat de specifieke beroepsziekten van deze groep het voorwerp uitmaken van gerichte behandeling en preventie.

Fiscaliteit

"Het huwelijksquotiënt zal voor niet-gepensioneerden tegen eind 2029 (geleidelijk) gehalveerd zijn. Voor gepensioneerden zal een uitdovingsscenario op voldoende lange termijn worden voorzien." (Beleidsverklaring Financiën, p.7)

De Raad heeft dit huwelijksquotiënt al in vraag gesteld ([download](#)) omdat het in feite een soort werkloosheidsval vormt: het kent een fictief inkomen toe aan een partner die niet of nauwelijks beroepsmatig heeft gewerkt; dit quotiënt wordt berekend op basis van de inkomsten van de andere partner. *Volgens de FOD Financiën gaat het om 513.730 gezamenlijke aangiften.* De Raad is van mening dat deze afschaffing een grondige evaluatie verdient, zowel wat betreft de besparingen voor de overheidsfinanciën, als wat betreft de impact op gezinnen, afhankelijk van hun inkomensniveau, evenals de compensaties voor gezinnen met kinderen. In ieder geval mag deze afschaffing niet worden toegepast op huishoudens van gepensioneerden.

(Een halvering komt overeen met 1240 euro per jaar en 100 euro per maand)

"De vermindering van de aftrek voor **alimentatiebetalingen** wordt geleidelijk teruggebracht van 80% naar 50%. De Raad vestigt de aandacht op een mogelijk ongewenst effect van deze maatregel: het zou alimentatieplichtigen kunnen aanzetten om hun alimentatie niet te betalen. De Raad beveelt ook aan het geld dat hiermee wordt bespaard toe te wijzen aan de werking van DAVO.

Tot slot, het voornemen om de belastingvermindering voor kinderopvang uitsluitend voor actieven te reserveren, betekent een discriminatie tegenover werkzoekende vrouwen.

Het toepassen van **een identieke belastingvrije som per kind ten laste** zal een inkomensverlies betekenen voor grote gezinnen.

Volksgezondheid

Het verheugt de Raad dat de verschillen tussen mannen en vrouwen bijzondere aandacht zullen krijgen bij klinische studies, het op de markt brengen van geneesmiddelen en wetenschappelijk onderzoek. Een actieplan tegen endometriose zal vanaf 2025 worden geïmplementeerd.

- Wat de toegang tot gezondheidszorg betreft, zijn er weinig nieuwigheden, behalve de wil om alle zorgverleners in hun dagelijkse praktijk meer te waarderen. Terloops moet worden opgemerkt dat de competenties van alle zorgprofessionals? Zullen worden versterkt, waaronder die van de vroedvrouwen, die vaak over het hoofd worden gezien tussen artsen en verpleegkundigen (Arizona, p. 113). De Raad is benieuwd naar de concrete invulling van deze toezegging, die tot nu toe erg vaag blijft geformuleerd.
- Mantelzorgers krijgen ook ondersteuning op het gebied van hun statuut en hun rechten.
- De toegang tot anticonceptiemiddelen voor de lange termijn zal worden vergemakkelijkt, ook financieel (zie RGK-advies 159 over anticonceptie voor vrouwen en mannen [download](#)).
- Er zal een discreet bevallingssysteem worden georganiseerd via een register van gegevens over de moeder dat wordt bijgehouden door een onafhankelijke instantie en dat het kind later kan raadplegen.
- Altruïstisch draagmoederschap zal zo worden gereguleerd dat de wensouders vanaf de geboorte automatisch alle ouderlijke rechten kunnen verkrijgen. Draagmoederschap met winstoogmerk wordt verboden. Omdat het onderwerp controversieel is, adviseert de Raad om verenigingen te raadplegen die zich met deze materie bezighouden.
- De Raad hoopt dat in het komende maatschappelijke debat terdege rekening zal worden gehouden met de verbeteringen waartoe de groep van wetenschappelijke deskundigen inzake abortus oproept. (Zie het gemeenschappelijke memorandum van 2024 voor de drie Raden voor Gelijkheid / Gelijke Kansen [download](#)).

Bestrijding van geweld

De minister van Justitie krijgt de opdracht om het beleid van de vorige regeringen voort te zetten inzake seksueel en intrafamiliaal geweld en alle vormen van seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen, wat door deze regering als een prioriteit wordt beschouwd. Zij verbindt zich er onder meer toe gevolg te geven aan de aanbevelingen van de speciale commissie die belast is met de

evaluatie van de wetgeving en de praktijken op het gebied van mensenhandel en seksuele uitbuiting.

Er zal een betere coördinatie van de middelen worden georganiseerd tussen de federale bevoegdheden (de ministers van Justitie en Asiel en Migratie), de regionale overheden, de rechterlijke macht (onderzoeksrechters en referentiemagistraten), de politiediensten, ... De Minister van Gelijke Kansen legt de nadruk op het Nationaal Actieplan ter bestrijding van gender gerelateerd geweld en de Zorgcentra na Seksueel Geweld, die belangrijke pijlers vormen in deze strijd... De Raad pleit vooral voor een verhoging van de budgetten die moeten worden besteed aan deze essentiële strijd om de vrouwelijke en minderjarige bevolking te beschermen tegen de ergste vormen van gendergerelateerd geweld.

8. Slotopmerkingen

- De Raad stelt vast dat, ondanks het uitdrukkelijk onderschrijven van het gelijkheidsbeginsel en de strijd tegen alle vormen van discriminatie, veel van de maatregelen onmiskenbaar zullen leiden tot sociale achteruitgang en indruisen tegen de adviezen van de Raad en de aanbevelingen uit het gezamenlijke memorandum van de drie Raden voor Gelijkheid / Gelijke Kansen voor de verkiezingen van 2024 ([download](#)) De Raad wees in het bijzonder op de maatregelen met betrekking tot de deregulering van het arbeidsrecht en in het bijzonder met betrekking tot deeltijdwerkers, hervormingen van de werkloosheid, beperkingen op de toegang tot vervroegd pensioen, het ontbreken van een regeling voor zware beroepen bij de pensioenberekening en de beperkingen inzake migratie. Om een accuraat beeld te krijgen van de impact op werkende vrouwen, rekent de Raad op de volledigheid en de kwaliteit van de (verplichte) impactanalyses bij elk ontwerp van regelgeving, evenals op de prognosestudies van de federale instellingen die belast zijn met evaluaties en vooruitzichten.
- De Raad betreurt dat de terugverdieneffecten op de werkgelegenheid duidelijk niet zullen worden bereikt, wat bevestigd wordt door het eigen advies van de federale ministers.
- De verschuiving van een op bijdragen gebaseerde sociale verzekering, die al meer dan een eeuw een dam vormt tegen de verarming van de meest kwetsbare groepen, naar een systeem van bijstand, zal alleen maar leiden tot een toenemende bestaansonzekerheid.
- De Raad stelt met voldoening vast dat de regering het beleid ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en kinderen zal voortzetten in coördinatie met verschillende ministers, verschillende bestuursniveaus en de rechterlijke macht. De Raad vraagt dat de personele en financiële middelen in verhouding staan tot de ambities.
- Een aantal belangrijke hervormingsprojecten zoals de afschaffing van het huwelijksquotiënt of de invoering van pensioen splitting, verdienen het om grondig en objectief onderzocht te worden voordat ze worden uitgevoerd. Andere maatregelen zijn al grondig bestudeerd, zoals de verbeteringen aan DAVO, en zouden consequent moeten worden doorgevoerd binnen een globale visie op eenoudergezinnen, in samenwerking met

de gewesten. De Raad is bereid om in deze domeinen een bijdrage te leveren en wil deelnemen aan de inspanningen voor onderzoek en objectivering van de hervormingen.

- Door de versnippering van bevoegdheden over verschillende bestuursniveaus kunnen bepaalde zaken (werkgelegenheid, sociale bescherming, gezinsbeleid, eenoudergezinnen, enz.) niet uitsluitend op federaal niveau worden behandeld. De autoriteiten zouden er daarom baat bij hebben om de drie raden voor Gelijkheid / Gelijke Kansen te raadplegen.
- NB. De Raad herinnert nogmaals aan artikel 21 van het koninklijk besluit van 4 april 2003 volgens hetwelk "het secretariaat van de Raad wordt waargenomen door personeelsleden van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen die daartoe zijn aangesteld." Krachtens artikel 21/1 van het Koninklijk Besluit van 19 maart 2003 tot vaststelling van de personeelsformatie van dit instituut verzorgt een personeelslid van het instituut bovendien het secretariaat van de Commissie Adviesorganen van de Raad. Sinds 2016 voldoet het Instituut helaas niet meer aan deze verplichting, zodat de Raad momenteel niet over voldoende opgeleid en beschikbaar personeel beschikt voor zijn eigen taken, waarvan sommige verplicht overleg vereisen. In het bijzonder bestaat het risico dat de Vaste Commissie Arbeid en de Commissie Adviesorganen hun adviezen niet binnen de door de wetgeving vastgestelde termijnen kunnen uitbrengen.

Alle adviezen, aanbevelingen en memoranda van de Raad zijn te lezen op <http://www.raadgelijkekansen.be/nl> en <http://www.raadgelijkekansen.be/publicaties>

Table des matières

1.	Inleiding	1
2.	Principesverklaring	1
3.	Het kader	2
4.	Gendermainstreaming	2
5.	Vereenvoudiging en preventie van ongelijkheden en discriminatie	3
6.	Sociaal overleg	3
7.	Analyse per domein	4
	Werkgelegenheid en arbeid	4
	Pensioen	6
	Armoedebestrijding	8
	Sociale zaken.....	9
	Fiscaliteit	10
8.	Slotopmerkingen	12